

NKT

POSTUPANJE U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

NACIONALNA KONTAKTNA TOČKA ZA PROMICANJE I PRIMJENU SMJERNICA ZA ODGOVORNO POSLOVANJE ORGANIZACIJE ZA GOSPODARSKU SURADNJU I RAZVOJ (OECD)

OECD-ove Smjernice za multinacionalna poduzeća za odgovorno poslovanje Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (Smjernice) su preporuke vlada upućene multinacionalnim poduzećima.

Cilj Smjernica je osigurati usklađenost poslovanja multinacionalnih poduzeća s vladinim politikama, ojačati temelje uzajamnog povjerenja između poduzeća i zajednica u kojima posluju, pridonijeti poboljšanju klime za strana ulaganja i potaknuti multinacionalna poduzeća da pridonesu održivom razvoju.

Preporuke Smjernica navedene su u 11 poglavlja i pokrivaju teme kao što su opće politike, objavljivanje informacija, ljudska prava, zapošljavanje i industrijski odnosi, okoliš, borba protiv podmićivanja, traženja mita i iznude, i interesi potrošača, kao i tri područja – znanost i tehnologiju, tržišno natjecanje i oporezivanje.

Smjernice su namijenjene svim subjektima unutar multinacionalnog poduzeća (društvo majku i/ili lokalne subjekte), a njihov opseg primjene obuhvaća aktivnosti poduzeća i aktivnosti povezane s poduzećem kroz poslovne odnose.

Smjernice su zajedničke preporuke vlada upućene multinacionalnim poduzećima. Predstavljaju načela i standarde dobre prakse koji su usklađeni s važećim zakonima i međunarodno priznatim standardima. Poduzeća odlučuju o tome hoće li se pridržavati Smjernica na dobrovoljnoj osnovi i nisu zakonski obvezna poštivati ih. Međutim, neka pitanja obuhvaćena Smjericama također mogu biti uređena nacionalnim pravom ili međunarodnim obvezama.

Poštivanje nacionalnih zakona predstavlja prvu i najvažniju obvezu poduzeća. Smjernice ne zamjenjuju nacionalne zakone i propise te nisu jače od nacionalnog prava. Iako često obuhvaćaju šire područje od zakonskih propisa, Smjernice ne bi smjele dovesti poduzeća u situaciju u kojoj su suočena s proturječnim zahtjevima i to nije njihova namjera. Međutim, u zemljama u kojima su nacionalni zakoni i propisi u proturječju s načelima i standardima Smjernica, poduzeća bi trebala nastojati poštivati ta načela i standarde u najvećoj mogućoj mjeri, a da pritom izbjegnu povrede nacionalnih prava.

U cilju učinkovite primjene Smjernica, države pristupnice dužne su osnovati Nacionalne kontaktne točke koje će provoditi promidžbene aktivnosti, obrađivati upite i davati doprinos rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima (*specific instances*).

HRVATSKA NACIONALNA KONTAKTNA TOČKA (NKT)

Republika Hrvatska je osnovala Nacionalnu kontaktnu točku 23. svibnja 2019. godine Odlukom Vlade o osnivanju Nacionalne kontaktne točke kao trajnog mehanizma za promicanje i primjenu Smjernica za odgovorno poslovanje Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).

Hrvatska Nacionalna kontaktna (NKT) točka sastoji se od dva tijela: Tajništva i Vanjskog tijela.

Tajništvo NKT je zaduženo za koordinaciju svih aktivnosti Nacionalne kontaktne točke, pružanje administrativne podrške radu Vanjskog tijela, izradu godišnjeg izvješća o poduzetim aktivnostima Nacionalne kontaktne točke Odboru za investicije OECD-a te sudjelovanje na godišnjim sastancima OECD-ove radne skupine za odgovorno poslovanje.

Tajništvo NKT čine:

- jedan službenik Ministarstva vanjskih i europskih poslova: Vjekoslav Juričić, i
- jedan službenik Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja: Ana Čulo.

Vanjsko tijelo NKT je zaduženo za pružanje pomoći strankama u rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima kao i za druge aktivnosti promicanja i primjene Smjernica koje obavlja u koordinaciji s Tajništvom.

Vanjsko tijelo NKT čini po jedan predstavnik iz:

- Ministarstva vanjskih i europskih poslova:
- Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja: Slavko Čolak,
- Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike: Anita Zirdum,
- Hrvatske gospodarske komore: Marija Šćulac Domac,
- Hrvatske udruge poslodavaca: Milka Kosanović,
- Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj: Mirjana Matešić,
- Saveza samostalnih sindikata Hrvatske: Boris Feis,
- Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja: Matija Kroflin,
- Nevladine udruge koja se bavi zaštitom ljudskih prava: Srđan Šimac,
- Nevladine udruge koja se bavi zaštitom okoliša: Roberto Kramarić.

NKT djeluje u skladu s temeljnim kriterijima vidljivosti, dostupnosti, transparentnosti i odgovornosti radi ostvarivanja cilja funkcionalne jednakovrijednosti.

POSTUPANJE U POSEBNIM SLUČAJEVIMA (SPECIFIC INSTANCES)

Jedna od zadaća NKT je da pridonosi rješavanju pitanja koja se odnose na primjenu Smjernica u posebnim slučajevima, i to na nepristran, predvidljiv i pravičan način, u skladu s načelima i standardima iz Smjernica.

NKT će osigurati forum za raspravu i pomagati poslovnoj zajednici, radničkim organizacijama, drugim nevladinim organizacijama i relevantnim zainteresiranim strankama u rješavanju postavljenih pitanja na učinkovit i pravovremen način i u skladu s mjerodavnim pravom.

Vodeća načela za posebne slučajeve:

- nepristranost – nepristranost u rješavanju posebnih slučajeva;
- predvidljivost – predvidljivost kroz pružanje jasnih i javno dostupnih informacija o svojoj ulozi u rješavanju posebnih slučajeva, uključujući informacije o pružanju dobrih usluga, fazama procesa rješavanja konkretnog slučaja s okvirnim rokovima i svojoj mogućoj ulozi u praćenju provedbe postignutog dogovora među strankama;
- pravičnost – stranke mogu sudjelovati u procesu pod poštenim i pravičnim uvjetima;
- usklađenost sa Smjernicama – postupanje u skladu s načelima i standardima iz Smjernica.

1. PRVI KORAK – PODNOŠENJE PITANJA (SPECIFIC INSTANCE)

Sukladno Smjernicama, svaka "zainteresirana stranka" može podnijeti pitanje. Podnositelj može biti, na primjer, zajednica na koje aktivnosti poduzeća izravno utječu, zaposlenici ili njihov sindikat ili nevladina organizacija. Podnositelj može djelovati u ime drugih identificiranih stranaka.

1. Pitanje se može dostaviti:

- U elektronskom obliku na e-mail adresu Tajništva:
nkt-oecd@mvep.hr
- U papirnatom obliku osobno ili poštom na adresu Tajništva:
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
n/p OECD — Nacionalna kontaktna točka
Trg N.Š. Zrinskog 7-8, HR-10000 Zagreb

2. Pitanje mora sadržavati barem:

- Informacije na temelju kojih se mogu identificirati stranke i opravdani interes Podnositelja pitanja za podnošenje pitanja
- Dovoljno informacija na temelju kojih se može utvrditi da li pitanje potpada pod Smjernice i koje poglavlje i da li je NKT nadležna
- Naznaku kakav se rezultat želi postići postavljanjem pitanja
- Naznaku da li su neke od dostavljenih informacija povjerljive prirode (na primjer zbog zakonskih ograničenja ili razloga osobne sigurnosti)

2. DRUGI KORAK - ADMINISTRATIVNA PROVJERA (indikativni rok za dovršetak - 1 mjesec od primitka pitanja)

Tajništvo NKT će provjeriti da li je nadležno da razmatra pitanje sukladno obuhvatu OECD Smjernica, a posebno:

- da li se može utvrditi identitet Podnositelja pitanja i stranke na koju se odnosi pitanje
- da li pitanje potpada pod obuhvat Smjernica
- da li je NKT nadležna

Prilikom administrativne provjere Tajništvo ne ulazi u meritum sadržaja pitanja. Tajništvo može tražiti od podnositelja da u razumnom roku dostavi dodatna pojašnjenja kako bi utvrdilo da li je NKT nadležna za postupanje.

Ako Tajništvo utvrdi da se pitanje ne odnosi na teme iz Smjernica ili da nije nadležno, obavijestit će o tome Podnositelja. U tom slučaju neće se objaviti Izjava ili Izvještaj.

Ako Tajništvo utvrdi da se pitanje odnosi na teme iz Smjernica i da je nadležno, obavijestit će o pitanju drugu stranku i tražiti ju da se očituje u roku od 14 dana od dostavljanja pitanja. Po potrebi, Tajništvo može održati i sastanak s drugom strankom kako bi joj objasnilo Smjernice i propisana pravila postupanja.

Po primitku očitovanje druge stranke, Tajništvo će dostaviti sve dokumente Vanjskom tijelu NKT na razmatranje unutar početne procjene. Očitovanje druge stranke dostavit će se i Podnositelju pitanja.

3. TREĆI KORAK – POČETNA PROCJENA (indikativni rok za dovršetak - 2 mjeseca od dostave dokumentacije Vanjskom tijelu)

Prilikom provođenja početne procjene kojom se utvrđuje zaslužuje li postavljeno pitanje daljnje ispitivanje, Vanjsko tijelo NKT će morati utvrditi je li pitanje postavljeno u dobroj vjeri (*bona fide*) i je li vezano za primjenu Smjernica. U tom kontekstu, Vanjsko tijelo NKT će razmotriti:

- identitet dotične stranke i njezin interes za problematiku o kojoj je riječ;
- je li pitanje relevantno i potkrijepljeno;
- postojanje veze između aktivnosti poduzeća i pitanja koje se postavlja u konkretnom slučaju;
- relevantnost mjerodavnog prava i procedura, uključujući sudske odluke;
- kako su slična pitanja riješena ili kako se rješavaju u drugim domaćim ili međunarodnim postupcima;
- bi li razmatranje posebnog slučaja pridonijelo ostvarivanju svrhe i učinkovite primjene Smjernica
- hoće li razmatranje posebnog slučaja ozbiljno naštetiti strankama koje sudjeluju u drugim postupcima ili uzrokovati situaciju koja predstavlja nepoštivanje suda.

Vanjsko tijelo NKT će prilikom razmatranja saslušati obje stranke, a može imati i odvojene, povjerljive sastanke sa svakom strankom.

Prilikom razmatranja pitanja, Vanjsko tijelo NKT može konzultirati OECD, druge nacionalne kontaktne točke, relevantne institucije i stranke.

Nakon početne procjene, Vanjsko tijelo NKT će odlučiti da li pitanje zaslužuje daljnje ispitivanje.

Ako odluči da ne zaslužuje, informirat će stranke o razlozima takve odluke. Podnositelj pitanja može podnijeti novo pitanje u vezi s pitanjima koja je NKT odbila ako nove informacije znače da razlozi za odbijanje više nisu primjenjivi.

Ako odluči da zaslužuje daljnje ispitivanje, ponudit će uključenim strankama dobre usluge u nastojanju da neformalno pridonese rješavanju pitanja.

Nuđenje dobrih usluga znači da Vanjsko tijelo NKT smatra da ima dovoljno informacija koje opravdavaju daljnje ispitivanje pitanja koja su postavljena prema Smjernicama. To ne znači da je Vanjsko tijelo NKT zaključilo da su Smjernice prekršene.

4. ČETVRTI KORAK – DOBRE USLUGE (indikativni rok za dovršetak - 6 mjeseci od početka dobrih usluga)

Ako stranke prihvate dobre usluge Vanjskog tijela kao pomoć u rješavanju pitanja, Vanjsko tijelo NKT utvrditi će sa strankama vremenski raspored postupanja i što će postupak dobrih usluga uključivati, a kako bi se pitanje riješilo u razumnom roku.

Sve stranke moraju biti jasne kakvi su im željeni ishodi postupka i koja su očekivanja od njih.

Tijekom pružanja dobrih usluga, Vanjsko tijelo može se savjetovati s uključenim strankama i, po potrebi:

- zatražiti mišljenje relevantnih tijela i/ili predstavnika poslovne zajednice, radničkih organizacija, drugih nevladinih organizacija i relevantnih stručnjaka;
- posavjetovati se s NKT-om u relevantnoj drugoj zemlji ili zemljama;
- zatražiti savjet OECD Odbora za investicije (Odbor) u slučaju nedoumica u pogledu tumačenja Smjernica u konkretnim okolnostima.

Kako bi se potaknula otvorena rasprava, postupak dobrih usluga biti će neformalan i povjerljivi. Stranke se slažu da će poštivati povjerljivost, osim u mjeri u kojoj je potrebno tražiti stručni savjet ili smjernice unutar svoje organizacije. U tim okolnostima, od onih s kojima se savjetuju se očekuje da poštuju povjerljivost.

Ako uključene stranke ne postignu dogovor o postavljenom pitanju ili Vanjsko tijelo NKT zaključi da jedna ili više stranaka koje su uključene u poseban slučaj nisu spremne postupati ili sudjelovati u dobroj vjeri, Vanjsko tijelo NKT će konzultirati stranke oko korisnosti nastavka postupka te ako stranke i/ili Vanjsko tijelo NKT zaključe da nastavak postupka nema smisla, okončati postupak.

5. PETI KORAK – IZVJEŠTAJ O POSTUPKU (indikativni rok za dovršetak - 1 mjesec od završetka postupka)

Po dovršetku procedura i nakon savjetovanja s uključenim strankama, NKT će učiniti rezultate procedura dostupnima javnosti, pri čemu će voditi računa o povjerljivosti osjetljivih poslovnih i drugih informacija. Bude li NKT smatrao, na temelju rezultata početne procjene, da ne bi bilo pošteno javno obznaniti identitet neke stranke u Izjavi/Izvještaju, može sastaviti Izjavu/Izvještaj tako da u njoj ne otkrije identitet stranke.

Vanjsko tijelo NKT će pripremiti i objaviti na stranicama NKT:

- Izjavu ako NKT odluči da postavljeno pitanje ne zaslužuje daljnje ispitivanje. Izjava bi trebala sadržavati barem opis postavljenog pitanja, datum kada su pitanja postavljena NKT i razloge NKT-ove odluke;
- Izvještaj ako stranke postignu dogovor o postavljenom pitanju. Izvještaj bi trebao sadržavati barem opis postavljenog pitanja, datum kada su pitanja postavljena NKT-u, postupke koje je NKT pokrenula u

nastojanju da pomogne strankama i informacije o tome kada je dogovor postignut. Informacije o sadržaju dogovora uključuju se u Izvještaj isključivo uz pristanak uključenih stranaka;

- Izjavu ako se ne postigne dogovor ili ako neka stranka nije voljna sudjelovati u postupcima. Izjava bi trebala sadržavati barem opis postavljenog pitanja, datum kada su pitanja postavljena NKT-u, razloga zbog kojeg je NKT odlučila da pitanje zaslužuje daljnje ispitivanje i procedura koje je NKT pokrenula u nastojanju da pomogne strankama, sve NKT-ove preporuke, ako postoje, i sve opaske o razlozima neuspjeha postizanja dogovora u postupku za koje NKT smatra da ih je primjereno uključiti u Izjavu.

U slučaju da NKT uputi preporuke strankama, NKT će naknadno zatražiti od stranaka povratne informacije o tim preporukama. Bude li NKT smatrao da je naknadno praćenje provedbe preporuka primjereno, vremenski okvir za naknadno praćenje trebao bi biti naveden u NKT-ovoj izjavi.

NKT će omogućiti strankama da iznesu primjedbe na nacrt Izjave/Izvještaja u roku od 14 dana od dostave nacрта. Međutim, riječ je o Izjavi/Izvještaju koji daje NKT i stoga NKT ima pravo po vlastitom nahođenju odlučiti hoće li mijenjati nacrt Izjave/Izvještaja zbog primjedbi stranaka.

NKT će pravovremeno izvijestiti Odbor o rezultatima procedura za rješavanje posebnih slučajeva.

6. ŠESTI KORAK – PROVJERA STANJA/PROVEDBE SPORAZUMA

Ako su stranke postigle sporazum, mogu zatražiti od NKT da prati provedbu sporazuma.

Tajništvo će i samo, godinu dana nakon postignutog sporazuma, tražiti izvještaj od stranaka o provedbi sporazuma.

Tajništvo može i u drugim slučajevima tražiti od stranaka izvještaj o provedbi sporazuma i/ili preporuka.

POVJERLJIVOST I TAJNOST POSTUPKA U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

Transparentnost je jedno od glavnih načela postupanja NKT.

Ipak, u cilju rješavanja postavljenih pitanja, NKT će poduzeti odgovarajuće mjere u svrhu zaštite osjetljivih poslovnih i drugih informacija te interesa drugih zainteresiranih stranaka koje su uključene u posebne slučajeve.

Postupak će biti povjerljiv za vrijeme trajanja procedura. Po dovršetku procedura, ne postignu li stranke dogovor o rješenju postavljenih pitanja, uključene stranke imaju pravo slobodno komunicirati i raspravljati o tim pitanjima. Međutim, informacije i stajališta što ih je tijekom postupka iznijela neka druga uključena stranka ostaju povjerljivi osim ako ta druga stranka ne pristane na njihovo objavljivanje ili ako to nije u suprotnosti s odredbama nacionalnog prava.

UPUTE ZA PODNOSITELJA PITANJA

Sukladno Smjernicama, svaka "zainteresirana stranka" može podnijeti pitanje. Podnositelj može biti, na primjer, zajednica na koje aktivnosti poduzeća izravno utječu, zaposlenici ili njihov sindikat ili nevladina organizacija. Podnositelj može djelovati u ime drugih identificiranih stranaka.

Prilikom podnošenja pitanja, Podnositelj se može voditi sljedećim pitanjima kako bi NKT dostavio sve relevantne podatke.

1 DIO: OSNOVNE INFORMACIJE

- Datum podnošenja
- Naziv Podnositelja, titula, organizacija
- Kontakt podaci (ime, telefonski broj, adresa e-pošte, poštanska adresa)

2. DIO: PREDMET POSEBNOG SLUČAJA

- Naziv multinacionalnog poduzetnika navedenog u pitanju
- Lokacija poduzetnika (uključuje podatke o lokaciji sjedišta i lokaciji iz pitanja)
- Opis poduzetnika i korporativne strukture (ako je poznat)
- Poglavlja i odlomci u Smjernicama za koje se tvrdi da je poduzetnik prekršio
- Što je moguće jezgrovitije i jasnije, uz relevantne datume, lokacije i stranke, pružiti činjenice ili detaljne primjere situacija za koje se pretpostavlja da su prekršili određeno poglavlje i odjeljak Smjernica
- Navedi detaljne informacije i / ili dokaze koji podupiru gore navedene navode te da li su neke od tih informacija povjerljive (na primjer zbog zakonskih ograničenja ili razloga osobne sigurnosti). Napomena: neobrazloženi navodi nisu dovoljni.
- Je li i kada Podnositelj kontaktirao poduzetnika te s kim je pokušao stupiti u kontakt.
- Preporuka kontakt osobe predstavnika poduzetnika da ga NKT kontaktira.

3. DIO: CILJEVI I ISHODI

- Koji je cilj Podnositelja u podnošenju zahtjeva?
 - Koji su željeni ishodi posredovanja?
 - Koje radnje Podnositelj misli da bi poduzetnik trebao poduzeti kako bi riješio problem?
- Podnositelj treba uključiti i sve dodatne detalje na koje želi upozoriti NKT.

PITANJE SE MOŽE DOSTAVITI:

- U elektronskom obliku na e-mail adresu Tajništva:
nkt-oecd@mvep.hr
- U papirnatom obliku osobno ili poštom na adresu Tajništva:
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
n/p OECD — Nacionalna kontaktna točka
Trg N.Š. Zrinskog 7-8, HR-10000 Zagreb